Občanska znanost:
ko za varnost otrok skrbi vsa skupnost

Ekosistemski pristop: s pripovedjo kot metodo občanske znanosti povezujemo naravno, šolsko in širše družbeno ter digitalno okolje

Prizorišče: štiri življenjska okolja, skupna pot razvoja trajnostne varnostne kulture

Sledljiva odgovornost: od ljudi do javnih politik in obratno

mag. Bećir Kečanović
Inštitut za razvoj vključujoče družbe – IRVD

4. dan občanske znanosti · Maribor · 5. november 2026

Razvoj raziskovalnega pristopa

29. 10. 2024	Mesec znanosti: odprta znanost, vključevanje skupnosti in občanska znanost ter demokratično sodelovanje pri uporabi znanja za oblikovanje kakovostnih predpisov in javnih politik, podprtih z dokazi
4. 12. 2024	Drugi nacionalni dan občanske znanosti: enakovredna vloga žensk pri soustvarjanju znanja
2025–2026	Pilot IRVD in MIZM: razvoj in preizkušanje ekosistemskega pristopa z učenci, šolami in lokalno skupnostjo za celovit sistem varnosti
2026–2027	Razvoj metode, evalvacija in povezovanje z javnimi politikami

Sistem 3: izhodišče in metodološka razdelava

Mednarodna primerjava	Chávez-Autor (2026): System 3 povezuje intuicijo, razum in metakognitivno regulacijo v ponavljajočem se učnem ciklu, ki vključuje uporabo umetne inteligence.
Moja objavljena opredelitev	Sistem 3 povezuje mišljenje v koherentno presojo in pripoved, podprto z dokazi, izkušnjami ter relacijsko etiko in odgovornostjo za posledice.
Sedanja razdelava	Ta izhodišča razvijamo v operativno metodo občanskega raziskovanja: izkušnja, dokazovanje, skupne ugotovitve ter evalvacija in ponovitev cikla.

Chávez-Autor (2026), Frontiers in Psychology. doi: 10.3389/fpsyg.2026.1891793
Kečanović (2026), Sistem 3: razmišljanje, hitro, počasno in koherentno. TFL Glasnik, 20, 1. 9.
Kečanović (2026), Razmišljanje, presoja in odgovornost v dobi umetne inteligence. Delo, 16. 10.

Pripoved kot metoda občanske znanosti

Razvojni model po Sistemu 3

1

Raziskovanje izkušnje

Pripoved o okoliščinah, opažanjih in domnevah

Raziskovalno vprašanje

2

Analitično raziskovanje in dokazovanje

Občanski in profesionalni raziskovalci preverjajo razlage

Dokazno podprta presoja

3

Končne ugotovitve in koherentna presoja

Skupna razlaga in kontekst, z dokazi podprti predlogi in odgovornost

Utemeljene skupne ugotovitve

4 Evalvacija in ponovitev cikla

Presoja raziskovanja, sodelovanja in učinkov

Koherentnost povezuje dokaze z izkušnjo, kontekstom in odgovornim ravnanjem.

Kečanović, B. (2026). Pripoved kot metoda občanske znanosti. Rokopis, oddan v pregled in objavo.

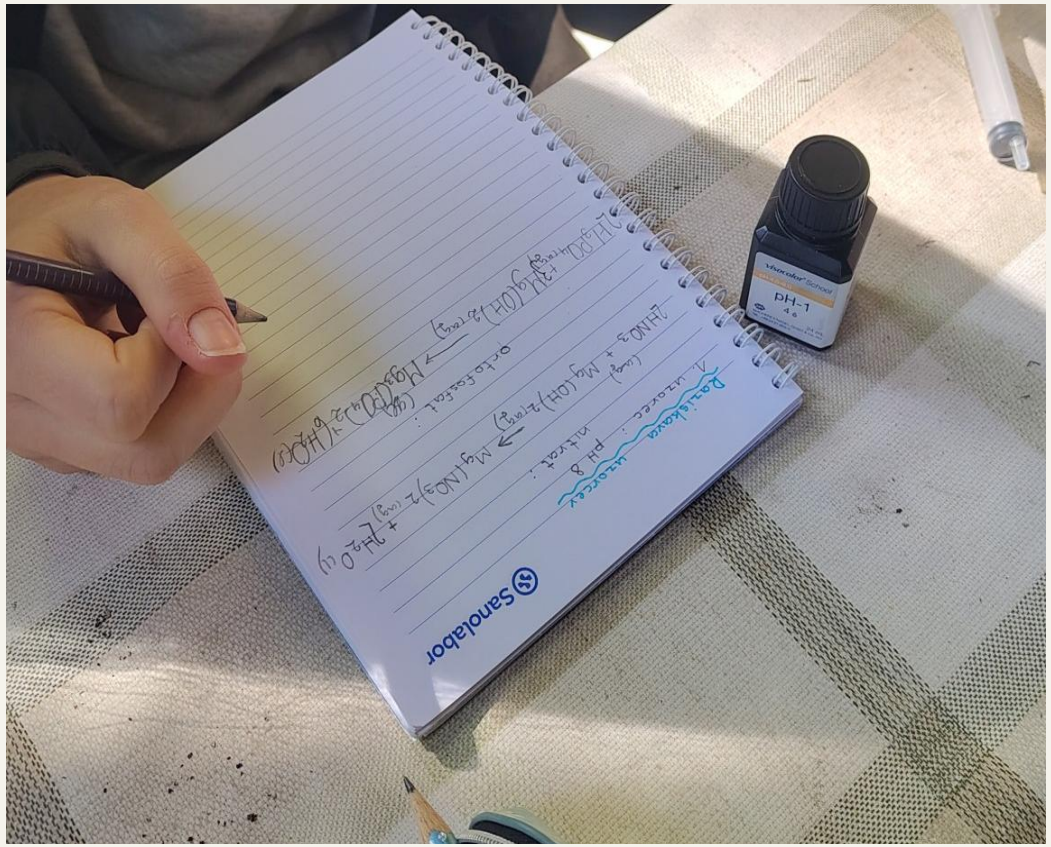
Primerjalni pogled: navezava na STORCIT

Okvir STORCIT	Izvedba v našem projektu
Skupno izhodišče	Mokrišče in odprta izbira vprašanj učencev
Znanje in učenje	Opazovanje, ozadno znanje in varno preverjanje ter skupna razlaga
Izmenjava pripovedi	Risbe, izkušnje in poslušanje različnih pogledov
Oblikovanje zgodb	Sporočila, predlogi in vprašanja odraslim
Javna predstavitev	Razstava in medgeneracijski forum
Naše nadaljevanje	Dogovor, ravnanje, preverjanje učinkov in nova vprašanja

Naš poudarek: izrecno dokazovanje, koherentna presoja in sledljiva evalvacija.
Vir: Veeckman idr. (2023), STORCIT. doi: 10.3389/fenvs.2023.1211213

Terensko opažanje: znanje v pripovedi učenke

Raziskovanje vode in ekosistema na mokrišču Zdravci

Opaženo ravnanje

Učenka je med beleženjem poteka vaje ob indikacijah testov spontano zapisovala tudi kemijske formule. Ob opisu indicirane količine nitrata je na primer dodala puščico in pripisala formulo nitratnega iona ter tako povezala terensko opažanje s predhodnim znanjem kemije.

Povratna informacija

Opažanje je bilo mentorju tudi indic, da so učitelji pri pripravi učencev upoštevali predhodne smernice za povezovanje predmetnega znanja s terenskimi nalogami.

Empirična opora prepletanju izkušnje in predhodnega znanja v koherentno raziskovalno pripoved.

Vir: neposredno opažanje mentorja Bećirja Kečanovića med terensko vajo.

Šolski varnostni sosvet: skupnostni preizkus metode

Osnovna šola Zbora odposlancev Kočevje, 10.11.2026

Raziskovalno vprašanje	Ali pripoved kot metoda občanske znanosti povezuje opažanja in ugotovitve učencev s skupno presojo in odgovornim ravnanjem?
Predvideni preizkus	Učenci predstavijo ugotovitve. Sodelujoči presodijo njihovo podlago, odprta vprašanja in možne odzive.
Sledljivost odziva	Zabeležimo predloge in ugovore ter določimo, kdo odgovori, do kdaj in kako obvesti sodelujoče.
Evalvacija: vmesna, naknadna…	Spremljamo vpliv učencev, izvedbo dogovorov in učinke. Nova vprašanja vrnemo v raziskovanje.

Predvideni preizkus in nadaljnje spremljanje; učinkov še ne predpostavljamo.

Kakovostne javne politike: za ljudi in skupno dobro

Koraki po ReNDej	Prispevek občanskega raziskovanja
Opredelitev problema	Izkušnje ljudi, preverjanje obsega in vzrokov
Cilji in alternative	Vrednote, pravice, predlogi in druge možnosti ukrepanja
Posledice in tveganja	Koristi, bremena, verjetnost in posledice neželenih dogodkov
Presoja in odločitev	Argumenti javnosti, odločitev pristojnih in pojasnjen odziv
Izvajanje in spremljanje	Izkušnje ljudi z izvajanjem in zaznavanje težav
Evalvacija in izboljšave	Doseganje ciljev, neželeni učinki in ponovna presoja rešitev

Preverjene, z dokazi podprte ugotovitve so hkrati predmet vključujoče in odgovorne javne presoje. Evalvacija učinkov odpira nov cikel. Prilagoditev po ReNDej, VI.1–VI.2 (UL RS, 95/09).